В І Д Г У К

офіційного опонента Паламарчук Валентини Федорівни на дисертацію **Кириченко Світлани Володимирівни «Організаційно-педагогічні засади роботи з обдарованими дітьми в системі освіти Австралії»,** поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

Актуальність дослідження, проведеного С. В Кириченко, не викликає сумнівів саме тому, що дисертанткою порушено ключові проблеми, що виникають в освіті в умовах Болонського процесу, зокрема, кардинальні зміни у напрямку підготовки нової генерації суспільства, здатної до продукування нових ідей та впровадження нових технологій розвитку. У цьому контексті надзвичайно важливою є проблема розвитку розумових здібностей дітей, заходів для їхньої ідентифікації, методи навчання, розвитку і всебічної підготовки високоосвічених, енергійних, цілеспрямованих випускників шкіл.

Дисертантка зазначає, що закордонний досвід роботи з обдарованими учнями різнопланово висвітлений у дослідженнях американських і західноєвропейських авторів, але навчальні програми і педагогічні методи підтримки обдарованих дітей в інших країнах вивчені недостатньо. У роботі автора висвітлюються існуючі моделі освіти обдарованих і талановитих дітей, які склалися в штатах і територіях Австралійського Союзу. Акцентується увага на давніх наукових традиціях, програмах навчання, практичній його орієнтованості, підтримці талановитих дітей національних меншин, віддалених місцевостей та несприятливого соціального середовища. Дана робота може бути корисною для розвитку національної системи освіти.

З огляду на зазначене, дисертація «Організаційно-педагогічні засади роботи з обдарованими дітьми в системі освіти Австралії» має беззаперечну наукову новизну і практичне значення для розвитку освіти України.

Актуальність роботи підтверджується й тим, що дослідження С. В. Кириченко є складовою науково-дослідної теми кафедри соціальної освіти та філософії освіти Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова «Принципи організації та тенденції розвитку вищої освіти в XXI столітті» (рішення Вченої ради НПУ імені М.П. Драгоманова від 22 грудня 2006 р., протокол № 5). Тема дисертаційного дослідження затверджена рішенням вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова (протокол № 9 від 28 лютого 2013 р.) та узгоджена Міжвідомчою радою з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 4 від 23.04.2013 р.).

Дисертанткою обґрунтовано актуальність проблеми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження, його наукову новизну та практичне значення, етапи дослідження. Основні робочі зауваження нею було враховано.

Послідовно й цілісно дисертантка на основі вивчення літературних джерел узагальнила зарубіжний досвід, що стосується проблеми обдарованості, особливо в регіоні країн Австралійського союзу, який вивчений вітчизняними дослідниками недостатньо.

У першому розділі «Система освіти обдарованих дітей в Австралії як науково-педагогічна проблема» автором здійснено аналіз проблеми обдарованості у педагогічній науці та окреслено основні підходи у системі освіти Австралії до даної проблеми, зокрема, діагностики обдарованості, її моделей. Дисертанткою розглянуто сучасні методи ідентифікації обдарованих дітей в Австралійському Союзі, визначено основні принципи їх виявлення. На основі аналізу науково-педагогічних джерел та офіційних документів автором визначено суспільно-історичні та організаційно-

педагогічні умови становлення та розвитку освіти обдарованих дітей Австралії на початку XXI століття.

У другому розділі «Особливості змісту і організації навчально-виховного процесу обдарованих дітей в Австралії на початку XXI століття» дисертанткою розглянуто основні напрямки роботи з обдарованими дітьми на різних рівнях загальної освіти в окремих штатах та територіях Австралійського Союзу, проаналізовано програми розвитку та підтримки талановитих дітей та молоді в системі освіти, розкрито специфіку методів підготовки вчителів та підвищення їх професійної кваліфікації з аспектів освіти та розвитку таких дітей. На основі сучасних методологічних підходів розглянуто перспективні форми і методи роботи з обдарованими дітьми: перспективні класи та школи, проекти, ігри, конференції, диференціація та індивідуалізація навчання, соціальна робота, національні олімпіади, молодіжні наукові форуми талановитих учнів, клуби за інтересами, різноманітні проекти, школи вихідного дня, літні школи, спеціальні програми університетів, дискусії, семінари та майстер-класи, спрямовані на підтримку нестандартного мислення та заохочення інтелектуально обдарованих дітей до розвитку їх талантів.

Дисертанткою досліджено сучасні методи організації підготовки кваліфікованих педагогів та підвищення їх кваліфікації для роботи з обдарованими учнями в Австралійському Союзі. Вивчено основні принципи підготовки вчителів для роботи з обдарованими учнями в Австралії (підготовка викладачів в період навчання у педагогічному навчальному закладі, в магістратурі та підвищення їх професійної кваліфікації без відриву від роботи).

Досвід Австралії в підвищенні кваліфікації вчителів для роботи з обдарованими учнями може стати орієнтиром для розробки державних і регіональних програм модернізації навчання вчителів в Україні.

У третьому розділі «Проблеми реалізації здібностей талановитих у порівняльному огляді Австралії та України» висвітлено історію становлення освіти обдарованих дітей в Австралії з кінця XVIII століття та в Україні з 1990-х років, яка призвела до сучасних тенденцій їх підтримки; зроблено ретроспективний аналіз освітньої політики та програм для талановитих дітей; проаналізовано зміст і організацію навчально-виховного процесу обдарованих дітей; здійснено пошук інноваційних підходів у реформуванні освіти, акцентуючи на ідеї рівності та вшанування інтелектуальних досягнень.

Автором зроблено аналіз основних підходів до розвитку проблеми обдарованості в Україні. На основі узагальнених результатів даного дослідження дисертанткою були розроблені методичні рекомендації щодо застосування позитивного австралійського досвіду роботи з обдарованими дітьми в освіті Україні, де визначено основні напрямки для вдосконалення системи державної роботи з обдарованими дітьми, що охоплює всі рівні навчально-виховних закладів. Акцентовано на тому, що на даному етапі розвитку освіти необхідним є: популяризування досягнень українців; постійний моніторинг сучасних світових досліджень в сфері проблеми обдарованості; надання грантів для отримання європейського досвіду викладання та проведення науково-дослідної роботи; розширення дистанційного навчання; вдосконалення електронних бібліотек, навчальних web-сайтів, мультимедійних програм, презентацій та публікацій; проведення статистичного дослідження з публікацією аналітичної інформації щодо стану системи виявлення, підтримки та розвитку обдарованих дітей; впровадження ефективного механізму фінансово-економічної підтримки освіти та забезпечення належною оплатою праці працівників науки і освіти; розробка централізованих програм пошуку обдарованих дітей в України та багато іншого.

з обдарованими дітьми, приклади форми ведення моніторингу навчання таких дітей, категоризація основних напрямків роботи з обдарованими дітьми, приклади комплектів тестів, які успішно використовуються в Австралії, що сприятимуть збагаченню змісту навчальних курсів із загальної та порівняльної педагогіки, історії освіти та країнознавства. Результати дослідження викладені у розроблених автором методичних рекомендаціях, можуть адаптовуватись і упроваджуватись у навчально-виховний процес загальноосвітніх закладів різного типу.

5) звертають увагу змістовні додатки до дисертаційного дослідження.

Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

Основні результати дисертаційної роботи знайшли достатньо повне відображення у 13 публікаціях, з них 7 – статті в наукових фахових виданнях.

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження С. В. Кириченко, вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження та побажання:

1. Робота має описовий характер, не вистачає узагальнень, часто зустрічаються повтори аналізу досліджень англійських авторів.

2. Суттєвого доповнення потребує третій розділ в плані аналізу доробку українських психологів та педагогів з проблеми обдарованості, доопрацювання списку використаних джерел.

3. Краще було би навести узагальнену картину системи освіти Австралії у вигляді графічної моделі.

ВИСНОВОК

Дисертація Кириченко Світлани Володимирівни є завершеним, цілісним дослідженням, де отримані нові науково обґрунтовані результати, сукупність яких вирішує завдання роботи з обдарованими дітьми в системі

На основі здійсненого аналізу роботи можна зробити такі висновки:

1) подана до захисту дисертація С. В. Кириченко є закінченим оригінальним дослідженням, яке свідчить про наукову компетентність автора, його вміння актуалізувати нагальні проблеми освіти, адаптувати зарубіжний досвід для освітнього процесу в Україні.

2) беззаперечною є наукова новизна дослідження С. В. Кириченко, оскільки на основі вивчення здобутків теорії і практики та з урахуванням власного професійного досвіду дисертанткою вперше визначено історичні передумови освітньої підтримки обдарованих дітей в якості соціально значущої мети; виконана періодизація освіти обдарованих австралійських дітей, що обумовлена науково-технічним та економічним прогресом, удосконалено характеристики стосовно основних напрямків та засобів роботи з обдарованими дітьми Австралії, окреслено здобутки у роботі шкіл Австралії у даному напрямку; конкретизовано проблеми, що стримують становлення цілісної системи освіти обдарованих учнів в Австралійському Союзі.

3) робота має безумовне теоретичне значення, яке полягає в тому, що вона сприяє подальшій розробці засадничих положень, необхідних для вирішення завдань психолого-педагогічної підтримки обдарованих і талановитих учнів в Україні, адже на матеріалі наукових робіт, публікацій та законів Австралійського Союзу узагальнено і систематизовано науково-теоретичні основи та практичний досвід діяльності з ідентифікації, навчання, виховання і розвитку обдарованих дітей у системах загальної та додаткової освіти.

4) оригінальним практичним внеском автора є розроблені методичні рекомендації для використання позитивного австралійського досвіду роботи з обдарованими дітьми в Україні, серед яких зразковий план роботи

освіти Австралії, що є суттєвим для розвитку цього напряму педагогічної науки для системи розвитку освіти в Україні. Дослідження дисертантки виконане на актуальну тему, автором зроблено власні висновки, обґрунтовано теоретичну новизну і практичну значущість здобутих результатів.

Отже, дисертація С. В. Кириченко «Організаційно-педагогічні засади роботи з обдарованими дітьми в системі освіти Австралії» може бути рекомендована до захисту, а її автор заслуговує на присвоєння звання кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – «Загальна педагогіка та історія педагогіки».

Офіційний опонент:
доктор педагогічних наук,
професор В. Пал Паламарчук Валентина Федорівна

Підпис Паламарчук В.Ф. засвідчую

Директор гімназії „Троєщина"
м. Києва В.І. Софіулін